

Nurefşan Teke

Almanya'dan Nurefşan için sessiz çığlık S. 8

Hakan'ın lösemi ile tek başına mücadelesi uluslararası basında S. 20

Cezaevindeki kadınlar BM gündemine taşındı S. 4

PEACEFUL

ACTIONS

PLATFORM

İNSAN HAKLARI BÜLTENİ MART 2021 SAYI:3

8 Mart Dünya Kadınlar Günü:

Sessizliğe Son Ver!

S2'DE

8 Mart Dünya Kadınlar Günü:

Sessizliğe Son Ver!

Haberin linkini buradan ulaşabilirsiniz:

<https://peacefulactions.org/8-mart-dunya-kadinlar-gunu/> <https://peacefulactions.org/wp-content/uploads/2021/03/tu%CC%88rkc%CC%A7e.pdf>

Barışçıl Eylemler Platformu olarak, tüm devletleri ve dünya çapındaki ilgili tarafları, özellikle aile içi şiddete odaklanarak, kadına yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetle mücadelede acil adımlar atmaya çağırıyoruz. Kadınlara yönelik ayrımcılık ve cinsiyete dayalı şiddetin ortadan kaldırılması, ancak karar vericilerin konuyu benimsemeleri ve gündemlerine acil olarak entegre etmeleri halinde gerçekleştirilebilir. COVID-19 salgını ile başlayan karantina sürecinde kadına yönelik şiddetin giderek artması, bu sorunla acil olarak yüzleşilmesini bir kez daha hatırlatmıştır.

8 Mart Kadın Gerçekleri geçen yıl, salgının mevcut sorunları derinleştirdiği, cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddet olaylarını artırdığı, kadın ve kız çocuklarının maruz kaldığı eşit-

sizlikleri genişlettiği bir kez daha gün yüzüne çıkmıştır. "Ev", birçok kadın ve çocuk için korkulu bir yere dönüştü ve bunun bir an önce sona ermesi gerekmektedir. Türkiye'de kadınların yetkililer tarafından korunmadan sadece bir sembolik taşıyıcısı olarak öne çıkarılmasıyla sorun, son yıllarda eşi görülmemiş bir seviyeye ulaştı. Kadına yönelik şiddetin sürekli bir şekilde cezasız kalması ülkenin acı gerçeğidir. 2020 yılı içinde 300 kadın erkekler tarafından öldürüldü. 22 kadın ekonomik nedenlerle erkekler tarafından katledilirken, 96 kadın bir birey olarak kendi hayatıyla ilgili kararlar aldığı almak istediği için öldürüldü. Yani evlenmek istemediği, ilişkiyi reddettiği, boşanmayı istediği için. Geçen yıl hayatını kaybeden 171 kadının ölümü ise şüpheli bulundu.

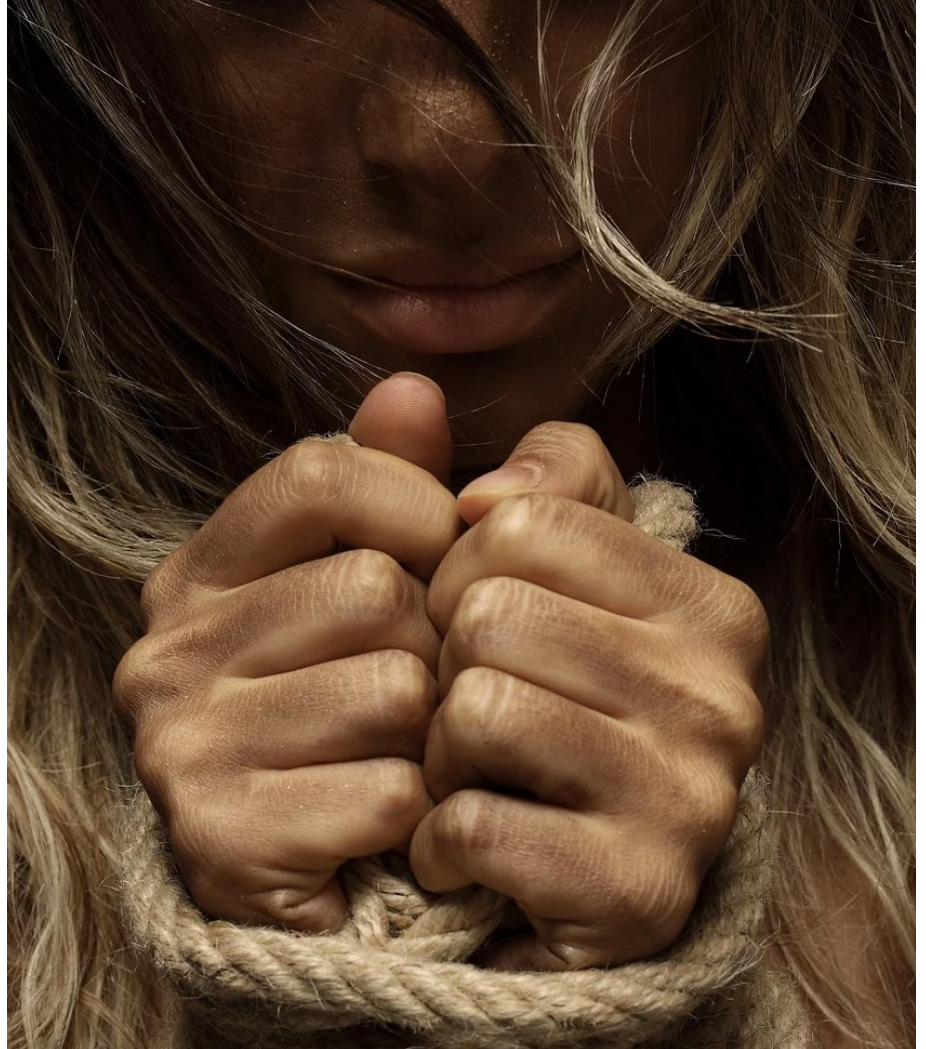
Kadına yönelik şiddetin rakamları

- 01. Şiddet:** 10 kadından 4'ü yaşamı boyunca fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalıyor;
- 02. Çocuk Evlilik:** Kadınların % 15'i 18 yaşına gelmeden evlenmeye zorlanıyor; 18 yaşından önce evlenmeye zorlanan kızların % 48'i fiziksel şiddete maruz kalıyor;
- 03. Kadınların Çalışması:** Türkiye'de kadınların % 11'inin çalışması aileleri tarafından engelleniyor;
- 04. Eğitim:** Türkiye'nin Güneydoğu'sunda kızların yaklaşık üçte biri aileleri tarafından okula gitmekten alıkonuluyor.
- 05. Yardım:** Şiddete maruz kalan kadınların % 10'undan fazlası yardım için bir kuruma başvuramıyor;
- 06. İnsan Ticareti:** İnsan ticareti mağdurlarının % 90'ı kadınlardan oluşuyor.

Kadın hakları ihlali

Kadın haklarının ihlali, fiziksel ve sözlü şiddetin artışı, kadının sadece ev, çocuk, yemek ve özel alanla sınırlandırılmasından, şiddetin faillerine dokunulmazlık sağlanmasından, katillere iyi hal indirimi verilmesinden kaynaklanıyor. Toplumsal cinsiyet konusunda AKP hükümeti ve tartışmasız lideri Cumhurbaşkanı Erdoğan son derece tutarsız hareket etmektedir. Avrupa Birliği Reformları kapsamında 2011 yılında, İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesini ilk imzalayan ülke Türkiye olmuş ancak bu sözleşme, AKP uygulamaları yüzünden sadece kağıt üzerinde kalmıştır.

Son dönemde AKP yandaşı isimlerim İstanbul Sözleşmesini hedef alması, sözleşmeden çekilmeye dair ifadelerin medyada dile getirilmesi, mevcut durumda her daim erkeklerin cinsel, fiziksel ve sözlü şiddetinin hedefinde olan kadın ve çocukları daha da savunmasız bırakmaktadır. Öte yandan AKP hükümeti son yıllarda muhalif olan kadınları hedef haline

getirdi. Başta Gülen Cemaati gönüllüsü ve Kürt muhalif kadınlar olmak üzere birçok kadın hapisaneye atıldı. Bu kadınların bazıları doğum yapar yapmaz lohusalı şekilde gözaltındı. Kürt muhalif ve Gülen Cemaati kadınları Erdoğan, destekçisi olmadıkları için terörist olmakla suçlandı ve hapisanelerde hem kendileri hem de ziyarete giden kadın yakınları insanlık onuru ayaklar altına alınarak çıplak aramaya maruz kaldılar. Erkek polisler tarafından tecavüzle tehdit edilirken, başörtülü kadınların üst araması erkek polisler tarafından gerçekleştirildi. Şu an 16 bin 35 kadın AKP politikalarına destek vermediği için hapisanede.

AKP, kendine itaat etmeyen 23 binden fazla eğitilmiş kadını işinden attı, terör suçlaması ile sosyal ölüme mahkûm

etti. 140'tan fazla kadın iktidarın kendilerini ittikleri bu sosyal linççe, dışlanmaya, terör damgalanmasına, ekonomik özgürlüğünün çalınmasına dayanamayarak hayatını kaybetti. Açıkça ve doğrudan, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın otokratik ve yozlaşmış hükümetini iktidarda tutmak için uyguladıkları zulümlerden, kadın ve çocuk hakları ihlalinin ötürü dolaylı kınıyoruz. Gülen Hareketi içinde ve dışında kadına yönelik barbarca eylemleri bir tür "kötülüğün sıradanlığı" ile onaylayanları kınıyoruz. Birbirimizi korumak ve onurlu hayatlar kurmak için Sessizliği Kınıyoruz! Zulme tabi olmayacağız ve kadına yönelik şiddeti kaderimiz olarak kabul etmeyeceğiz. Mevcut ve gelecek nesillerin tüm iyiliği için, bundan vazgeçmeyeceğiz.

Cezaevindeki kadınlar BM gündemine taşındı

Tenkil Müzesi Derneği, Birleşmiş Milletler (BM) 65. Kadının Statüsü Komisyonu'nun çatısı altında bir panel gerçekleştirdi. "Kadın Mahkumların ve Tutukluların Haklarını Korumak" konulu panelde dünyada ve Türkiye'de yaşanan kadın hakları ihlalleri ve özellikle tutuklu, hamile ve çocuklu kadınların yaşadığı mağduriyetler ele alındı.

Avrupa Sürdürülebilir Kalkınma Enstitüsü Kurucu Üyesi Sümeyye Yiğit'in moderatörlüğünde gerçekleştirilen programa Av. Betül Alpay ve Prof. Dr. Dawn Beichner, Tenkil Müzesi Derneğinin Toplumsal Cinsiyet Danışmanı ve Avrupa Sürdürülebilir Kalkınma Enstitüsü'nün Başkanı Yasemin Aydın konuşmacı olarak katıldı.

Panelin açılış konuşmasını yapan Yasemin Aydın, Tenkil Müzesi Derneği olarak amaçlarının Türkiye'de bilhassa 17-25 Aralık 2013 sonrası maruz kalınan insan hakları ihlallerine dikkat çekmek ve bu ihlallerin tekrarlanmaması

için bu ihlalleri duyurmak olduğunu belirtti. Panelde Tenkil Müzesi Derneği'nin çalışmaları özetlenerek, halen müzede sergilenen Tenkil süreci mağdurlarının eşyalarına dair kısa bir video gösterildi. Aydın konuşmasında, cezasızlık yerine adalet, ilgisizlik yerine eylem çağrısında bulundu.

"Kadın tutuklu ve hükümlülerin insan haklarını korumak için elimizden gelen her şeyi yapalım", diye seslenen Aydın, hapishanelerin özellikle siyasi tutuklu kadınlar için çok tehlikeli bir yer olduğunun altını çizdi.

World Society of Victimology organizasyonu yönetim kurulu üyesi, Illinois State Üniversitesi öğretim üyesi ve BM Ceza Adaleti Çalışma Grubu danışmanı Prof. Dr. Dawn Beichner; Amerika Birleşik Devletleri'nin kadın tutuklular açısından dünya lideri olduğundan ve kitlesel tutuklama uygulamasının bulunduğu küresel olarak kadın tutukluların artmakta olduğuna ve kadınların genellikle

başka ülkelere kıyasla tutuklamayı gerektirmeyen eylemlerden dolayı tutuklanabiliğine değindi.

'KADINLAR ŞİDDET İÇERMEYEN SUÇLARDAN DOLAYI HAPİSTE'

Profesör Beichner, "Kadınların çoğu şiddet içermeyen suçlardan dolayı hapis-te bulunmakta. Esasen mahkumiyeti başka seçenek kalmadığında kullanmalıyız. Örneğin şiddet içeren suçlarda mahkumiyet uygulanmalı. Diğer suçlar için toplum hizmetleri gibi cezalar da kullanılabilir." dedi. Beichner, tedavi edici adalet dediğimiz yaklaşım ile kadınlara ve onların travma deneyimine odaklanılması ve kadınlar dışarıdayken maruz kaldığı şiddete bir de cezaevinde maruz kalmamaları gerektiğine değindi.

Beichner, ayrıca çocuklarıyla tutukluluk yaşayan annelere dikkat çekerek, "Mahkumiyet yaşayan pek çok kadının çocuğu var ve çocuklar annesiz kaldıklarında bu onlara ciddi zarar veriyor. Bir bebeğin olumsuz bir etkiye maruz kalmadan hapis-hanedede ne süre ile kalabileceğinin düşünülmesi gerekiyor." değerlendirmesinde bulundu.

TÜRKİYE'DEKİ KADIN HAKLARI İHLALLERİNİN ÖZETİ: 4 KADIN 4 HİKAYE

Konuşma sonrasında 2016'dan sonra mahkumiyet deneyimi yaşayan kadınların kendi hikayelerini anlattıkları Almanya merkezli **Human Rights Defenders Derneği**'nin "4 Kadın 4 Hikaye" videosu gösterildi.

AVUKAT ALPAY: ÇIPLAK ARAMA TÜRKİYE'DE ÇOK YAYGIN ve PSİKOLOJİK BİR BASKI ARACI

Video sonrası 23 yaşında iken Türkiye'de tutuklanan ve tahliye olduktan sonra Almanya'ya iltica eden Avukat Betül Alpay kendi deneyimlerinden ve gözlemlerinden bahsetti. Cezaevine girer girmez iki kadın gardiyan tarafından bir odaya alınarak çıplak soyulduğunu ve çök-kalk yaptırılarak, hiçbir şüphe olmamasına rağmen bedenine temas edilerek "çıplak arama"ya maruz kaldığını anlattı. İstisnai olarak yapılması gereken bu uygulamanın artık yaygın bir uygulama olduğunu ve psikolojik bir baskı aracı olarak kullanıldığını söyledi.

'CEZAEVİNDE 13 AYLIK BEBEĞE YAĞLI VE BAHARATLI YEMEKLER GETİRİLDİ'

Alpay, cezaevlerinde ciddi bir kapasite sıkıntısı bulunduğu için yerde yatmak zorunda kalmış. Koğuşundaki 13 aylık Betül bebeğe ayrı bir yemek gelmediğini, annesinin yediği yağlı ve baharatlı yemekleri yemek zorunda kaldığını ve bir oyuncacı dahi olmadığını anlattı. Sonrasında koğuşa gelen 33 günlük bir bebeğin anne sütü yetersiz kaldığı için bu süreçte çok zayıfladığına ve ancak 6 aylık olduğunda tahliye olabileceğine değindi.

Alpay, "Türkiye'de anne-çocuk cezaevleri yok. Cezaevlerinde çamaşır makinesi yok ve 18 kişinin o soğuk kış günlerinde içeride çamaşır kuruttuğunu düşünün. Koğuştaki anneler geceleri çamaşır yıkamak zorunda kalıyordu. Cezaevinde sıcak su haftanın sadece 2-3 günü ve 2-3 saat veriliyordu. Kişi başına düşen duş alma süresimiz sadece 7 dakikaydı." dedi.

PSİKOLOJİK TRAVMA YAŞAYAN MAHKUMLAR...

Cezaevindeki bu zor şartlar nedeniyle bir koğuş arkadaşının yaşadığı travmalardan ötürü psikolojik ataklar geçirmeye başladığını söyleyen Avukat Alpay, tutukluları ve savunmasız bebekleri öldürmekle tehdit ettiğini, bu sebeple gece-gündüz arkadaşının başında nöbet tuttıklarını anlattı. Can güvenliği dahi olmayan bu şartlar altında arkadaşının hakkını aradığı ve dilekçe yazdığı için

koğuşunun değiştirildiğinden bahsetti.

'TÜRKİYE'DE CEZAEVİNDE BEBEKLİ BİR KADIN OLMAK ÇOK ÇOK ZOR...'

Yine 2020 ocak ayında tutuklanan ve riskli gebeliği olan bir arkadaşının 1 hafta boyunca kaldığı değişim koğuşunda hiçbir şey yiyemediğini, sürekli istihfar ettiğini ve sık sık bayıldığını anlattı. Alpay normal koğuşa alındıktan 1 ay sonra hamile olan bu arkadaşının dosya durumunda hiçbir değişiklik olmasına rağmen elektronik kelepçe ile tahliye edildiğini anlattı. Son olarak Alpay "Türkiye'de kadın olmak zor. Türkiye'de cezaevinde kadın olmak çok zor. Cezaevinde bebeli bir kadın olmak çok çok daha zor." sözleriyle konuşmasını bitirdi.

Dünya genelinde hapis-hanelerdeki tutuklu ve mahkumların %2 ile 10'unu kadınlar oluşturuyor. Türkiye de binlerce haksız tutuklulukla süreci yaşıyor. Çocuklu, hamile, engelli ve hasta kadın mahkumların hakları ihlal edilmeye devam ediyor. Kadın mahkumların çoğu siyasi görüşlerinden ve fikirlerinden dolayı tutuklanan kadınlardan oluşuyor. Araştırmalar, kadınların tutuklanma, sorgulanma ve cezaevindeyken zihinsel ve fiziksel tacize karşı daha savunmasız olduklarını gösteriyor. Maalesef ki, kadınlar hapsedildikten sonra, çıplak arama, tecavüz tehditleri ve "bekaret testi" ve hatta tecavüz de dahil olmak üzere çeşitli istismara, işkence ve insanlık dışı muamelelere maruz bırakılıyorlar.

Bochum-Leseclub-Ruhr Derneği yöneticileri, Almanya'nın en büyük sosyal yardım derneklerinden Caritas'ın kadın sığınma evini ziyaret ederek, buradaki kadınlara gül hediye etti. Dernek ayrıca sığınma evindeki kadınlar için para bağışında bulundu.

Kadınların sesi Almanya'dan yükseldi

A lmanya'da 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, farklı din mensuplarını buluşturdu. Başta Türkiye olmak üzere dünyanın pek çok yerinde kadınların yaşadığı mağduriyetlere dikkat çekildi. Kuzey Ren Vestfalya (NRW) eyaletindeki Türkiye'den gelen göçmenler yerel dernekler ile birlikte pek çok ilke imza attı. Etkinlikler Almanya'nın önde gelen Caritas (Sosyal yardım kuruluşu) derneği ile birlikte yapıldı. Köln, Dortmund, Düsseldorf ve Duisburg şehirleri başta olmak üzere pek çok adresteki etkinlikler hem takdir edildi hem de sürpriz desteklerle geniş kitlelere ulaştı.

Kuzey Ren Vestfalya eyaletindeki **VEZ-NRW e.V.**, Dünya Kadınlar günü için Almanca bir basın bildirisini yayınladı. Bildiride kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddetin son bulması için yapılan çağrı ile birlikte düzenlenen etkinlikler hakkında da önemli bilgiler yer aldı.

ÜÇ DİNDE KADININ YERİ KONUSULDU

Etkinlikler kapsamında; **İnitiative Teilhabe und Dialog İnisyatifi** semavi 3 dinin temsilcileri ile ortaklaşa "Dinlerde kadının önemi" online programını gerçekleştirdi. Konusunda uzman isimlerin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ile ilgili

li inanç perspektifinden ortaya koyduğu çok önemli tespitler katılımcıların da yorumlarıyla büyük beğeni topladı.

MAĞDUR KADINLARA GÜL HEDİYE EDİP, YARDIM YAPTIKLAR

Bochum-Leseclub-Ruhr Derneği yöneticileri, Almanya'nın en büyük sosyal yardım derneklerinden Caritas'ın kadın sığınma evini ziyaret ederek, buradaki kadınlara gül hediye etti. Dernek ayrıca sığınma evindeki kadınlar için maddi bağışta bulundu.

Corona tedbirlerinden dolayı kadınlar adına hediyeleri Caritas Sığınma Evi Müdürü Langer teslim olarak teşekkür etti.

Benzer bir ortak çalışmanın adresi ise Möncenglabach'tı. Burada da kilise ile ortak bir program yapıldı. Remscheid'de Kadın sığınma evi ziyaret edildi ve kadınlara gül hediye edildi. Langenfeld şehrinde ise mültecilere çok anlamlı bir ziyaret yapıldı. Kamplarda ve sosyal yardım evlerinde kalan kadınlara gül ve çeşitli hediyeler verildi. Mülteci kadınlar, 8 Mart sebebiyle yapılan ziyaret ve anlamlı desteğe karşılıksız kalmadı. Duygusal cümlelerle hem hatırlanmaktan hem de dayanışma amaçlı ziyaretten duydukları memnuniyeti dile getirdiler.

TÜRKİYE'DE KADIN OLMAK

Ayrıca, Kuzey Ren Vestfalya bölgesinin birçok şehrinde kadın dernekleri ve inisiyatifler, Zoom, Webinar ve Youtube üzerinden programlar düzenledi. Programlarda Türkiye'den gelen kadınlar yaşadıkları mağduriyetleri ve hapisanedeki zor günlerini katılımcılara aktardı. **Bonn-BBC derneği, Köln Vera kadın Derneği, Hamm İbuv Derneği, Münster-Webikul Derneği, Wikult, Dortmund-Sophia-Platform, TDAB Bayan Platformu, Pletenberg- Elif e.V Deneği, Köln-İkult Derneği, Hagen Volme-kf Derneği, Bochum-Ruhr-Leseclub ve Mönchengladbach** kadın dernekleri benzer organizasyonlarla 'Türkiye'de kadın olmak' temasını işledi. Böylece hem Almanya hem de Avrupa'da bu konuda duyarlılık oluşmasına katkı sağlandı.

Ayrıca, Türkiye'de yaşadıkları acılar sebebi ile Almanya'ya gelmek durumunda kalan kadınların yeni bir hayat kurma konusundaki başarısı da dikkat çekiciydi. Onlar da bu programlarda uyum kurslarındaki başarılarını ve pek çok zorluğun

Ayrıca Augsburg Donawört ve Günzburg'daki heimlerde kalan tüm bayanlara, IFFA gönüllülerince hazırlanmış hediye paketleri sunuldu.

ardından yeni bir hayat kurma konusundaki tecrübelerini paylaştı.

ŞARKILAR VE ŞİİRLERLE KADIN DAYANIŞMASI

Farklı kadın derneklerinin gönüllüleri, ortak programlarda buluştu. Bir yandan bugün için anlamlı şarkı ve şiirleri seslendirdiler, birbirlerine hediyeler verdiler diğer taraftan ise dünyanın pek çok yerinde kadınların yaşadığı problemlerin çözümü adına birlikte yapabilecekleri projeleri konuştular.

Programda özellikle Türkiye'de kadınların uğradığı şiddet, işkence, kötü muamele, haksız tutuklamalara dikkat çekildi. Anneleri ile birlikte cezaevlerindeki binlerce tutsak bebek ve çocuk gerçeği ise video sunumlarla anlatıldı. **Essen-Initiative Teilhabe und Dialog İnsiyatifi** Dünya Kadınlar günü için ödüllü şiir ve hikâye yarışması düzenledi. Katılan eserlerin bir heyet tarafından değerlendirilmesinden sonra gelecek hafta dereceye girenlere hediyeleri takdim edilecek.

NRW'deki kadın dernekleri ve inisiyatifler, **Peaceful Actions Platformu (Barışçıl Eylem Platformu)** tarafından organize edilen sosyal paylaşım platformu Twitter'daki 'TAG' çalışmasına da katılarak kadınların sesinin duyurulması için destek verdi.

Kadınlar günü programları bu hafta içinde farklı etkinlikler ile devam edecek. **Initiative Teilhabe und Dialog İnsiyatifi** de 12 Mart saat 19.00'da 5 ayrı ülkeden 5 kadın ile birlikte 'Türkiye'deki kadın hakları ihlalleri ve mağduriyetleri' konusunda ortak bir açıklama yapacağını duyurdu.

Özetle; NRW eyaleti başta olmak üzere Almanya'nın her yerinde, sokaktan, meydanlara ve internet üzerinden pek çok sosyal paylaşım platformuna 8 Mart Dünya Kadınlar gününde sıradan bir kutlamanın ötesinde çok anlamlı etkinlikler vardı. Ağır-lıklı olarak kadınların son zamanlarda yaşadıkları ağır mağduriyetlere vurgu yapılırken, Almanya'nın önde gelen derneklerinin de etkinliklere katılarak destek vermesi dikkat çekiciydi.

Kadına yönelik dijital şiddet ve nefret söylemi

Solidarity with Others derneği, 25 Mart günü, BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun (CSW) 65. Forumu kapsamında paralel bir etkinlik olarak, internette kadınları hedef alan şiddete ve nefret söylemine ilişkin bir webinar düzenledi. Leuven Katolik Üniversitesi'nden Dr. Merve Reyhan Kayıkçı moderatörlüğünde gerçekleştirilen etkinlik çerçevesinde Brüksel-Başkent Bölgesi milletvekili ve Kadınlara Karşı Şiddet Gözlemevi Başkanı Dr. Viviane Teitelbaum, Almanya'da yaşayan Türk gazeteci Sevinç Özarslan ile Hollandalı Avrupa Parlamentosu ve parlamentonun Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komitesi (FEMM) üyesi Samira Rafaela sunumlar yaptılar.

08

PEACEFUL

ACTIONS PLATFORM

Peaceful
Actions
Platform

İNSAN HAKLARI BÜLTENİ
MART 2021 SAYI:3

9 yaşındaki Nurefşan için Almanya'dan sessiz çılgılık

Türkiye'deki ağır insan hakları ihlallerinin son kurbanı olan Nurefşan Teke için Almanya'da anma programı ve sessiz yürüyüşü düzenlendi. Uluslararası topluma ve AB yetkililerine çağrı yapan eylemciler, Meriç'te ve Ege'de yaşanan çocuk ölümlerini durdurma adına daha duyarlı olunmasını istedi.

Meriç Nehri'ni geçmeye çalışırken 5 Mart 2021'de hayatını kaybeden 9 yaşındaki Nurefşan, Almanya'nın Offenbach şehrinde düzenlenen etkinlikte anıldı. Türkiye'de kendilerine hayat hakkı tanınmayan milyonlarca insan olduğuna dikkat çekilen gösteri şiddetli yağmur ve dolu yağışı altında gerçekleştirildi.

İşkence kötü muamele gözetilme vakalarına her gün yenilerinin eklendiği belirtilerek sessiz yürüyüşü düzenlendi.

Eylemciler, Ege Denizi ve Meriç Nehri'nde boğulan onlarca masum insan için Main Nehri'ne karanfil bıraktı. Yapılan basın açıklamasında ise Nurefşan'ın öyküsü ve Türkiye'deki hukuksuzluklara dikkat çekildi. Avrupa'ya ise çağrı yapıldı.

EN BÜYÜK MAĞDURLAR ÇOCUKLARI

Nurefşan ve Meriç ile Ege'de hayata veda eden masum insanlar için bir araya gelen eylemciler yaptıkları basın açıklamasında şunları dile getirdi:

„Bugün burada 5 Mart 2021 günü Meriç Nehri'nde hayatını kaybeden 9 yaşındaki Nurefşan Teke'yi anmak için toplanmış bulunuyoruz.

Türkiye'de çok ağır şekilde yaşanan insan hakları ihlallerinin son kurbanı Nurefşan oldu. Önce anne Neslihan Teke'nin ağzından o gece neler yaşandığını aktarmak istiyorum...

'Gece yarısı 4 kişi bota bindik... Açıldık... Kıyıda bekleyen bir kişi 'Baba batacaksınız' diye bağırdı. Bottakilerden biri panikledi ve suya atladı. Dengemiz bozuldu ve Nurefşan'la beraber suya düştük. Ben yüzme biliyordum. Kızımı tutmaya çalıştım ama çok akıntı vardı. Dayanmak güçtü. Saat 3 civarıydı. Hava çok soğuktu ve çocuğuma 'Nefes al kendini bırakma bana sarıl' diye seslendim. O sırada herkes bir tarafa dağıldı. Bir can pazarı yaşandı. Kızım elimden kayıp gitti. Nehrin ortasında bir dal parçasına tutunmuş halde 3 buçuk saat soğuk suda kaldım. Ölümle artık burun burunaydım. Kızım gitti benim yaşamamın ne anlamı var artık. Şu dalı da bırak gitsin diye bir ses içimden sesleniyordu.'

Anne Teke evladını kaybettiği anı böyle anlatıyor.

21. yüzyılda yaşanan bir dram... Ve ne yazık ki 9 yaşındaki Nurefşan Teke ne ilk ne de son kurban.

Türkiye'de artık kendilerine hayat hakkı tanımayan milyonlarca insan var.

Almanya'daki Reichstag yangınına hatırlatan bir kurgunun üzerine bina edilen 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimi hala aydınlatılabilmemiş değil ama aradan 5 yıl geçmesine rağmen OHAL şartları sürüyor ve hukuk askıda. Hergün yeni ve ağır insan hakları ihlalleri yaşanıyor.

Türkiye'yi yasal yollardan terk etmesine izin verilmeyen hükümetin zulmünden bunalan mağdurlar Meriç ve Ege Denizi'ni geçerek Yunanistan'a ulaşmaya çalışıyor.

9 yaşındaki Nurefşan Teke ve annesi de onlardandı.

Babası, hakkındaki soruşturma sebebiyle 5 yıldır zorunlu olarak yurt dışındaydı.

Nurefşan'ı ölüme götüren süreç ise 3 yıl önce başladı.

3 yıl önce Nurefşan Teke annesi Neslihan Teke ile birlikte Afrika'da bir ülkede yaşayan babasının yanına gitti.

Türkiye'ye döndüklerinde polis pasaportlarına el koydu. Oysa anne Teke hakkında herhangi bir soruşturma yoktu. Pasaportlar kanuna aykırı şekilde ellerinden alındı. Mağdur anne ve kızı uzun süre pasaportlarının geri verilmesini bekledi. Ancak resmi kurumlar pasaportlarını vermedi.

Nurefşan babasını çok özlediği için annesi kızının ısrarına dayanamadı. Meriç Nehri'ni geçerek ülkeden ayrılmaya karar verdiler. Ne yazık ki Nurefşan başaramadı.

Hiçbir suçu olmayan masum bir çocuk daha Meriç'in soğuk sularında hayatını kaybetti.

Anne Neslihan Teke ise hala Türkiye'nin acımasız şartlarında, eşinden uzakta zorluklarla baş etmeye çalışıyor.

Babası ise gurbet diyarlarında kızını bağına basamayışının ve eşine destek ola-

mayışının ızdırabını yaşıyor.

Teke Ailesi'nin yaşadığı bu dram Türkiye'de son 5 yıldır kayıtlara giren yüz binlerce hak ihlalinin en acı örneklerinden biri.

İşkence, kötü muamele, gözaltında kaybedilme vakalarına her gün yenileri ekleniyor.

En büyük mağdurlar ise çocuklar.

Uluslararası toplumu ve Avrupa Birliği yetkililerini Meriç'te ve Ege'de yaşanan çocuk ölümlerini durdurma adına daha fazla duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Her olay sonrası birbirinin benzeri metinlerle Türkiye Cumhuriyeti hükümetini kınamanın yeterli olmadığını artık hepimiz biliyoruz. Avrupa Birliği liderlerinden Türkiye hükümetinin hukuka ve demokrasiye dönüşmesi için daha net adımlar atmasını talep ediyor ve bekliyoruz."

Tenkil müzesi sanal sergisi yayında

Tenkil Müzesi Derneği websitesinden sanal müze projesini yayımladı. Derneğin amacı Türkiye başta olmak üzere dünyada yaşanan mağduriyetleri sanal müze projesi ile duyurmak. Derneğin internet sitesinden ayrıca yaşanan mağduriyetler ve sergilenen eşyalar hakkında detaylı bilgi edinebilir, resim galerilerini ziyaret edebilirsiniz. Sergi-

deki her bir eşya yaşananları tüm açıklığıyla gözler önüne sermeye yetiyor. Özellikle içeriye oyuncak alınmamasından dolayı hapisteki çocuklara oyuncak yapma gayretini takdir ediyor.

Tenkil Müzesi Derneğine destek için:
IBAN: DE94550205000001744100
Paypal: paypal.me/tenkil

10

PEACEFUL ACTIONS PLATFORM

**Peaceful
Actions
Platform**

İNSAN HAKLARI BÜLTENİ
MART 2021 SAYI:3

Turkey Tribunal' den basın özgürlüğü açıklaması

Turkey Tribunal rapörtörü Philippe Leruth Türkiye'deki basın özgürlüğünün tarihçesine ve basın özgürlüğü raporunun içeriğine ve bulgularına ilişkin açıklama yaptı:

"25 yılı aşkın bir zamandır ilk olarak Belçika Gazeteciler Derneği başkanı, sonra Avrupa Gazeteciler Federasyonu başkan yardımcısı ve sonunda da Uluslararası Gazeteciler Derneği'nin (IFJ) başkanı olarak gazetecilerin haklarını savunmakla meşgul oldum. Bu profesyonel kariyerimin her aşamasında Türkiye'deki basın özgürlüğü sorunuyla karşı karşıya kaldım. Bu da aslında neden benden Türkiye Tribunali için bir rapor yazmam istendiğinin sebebi. Çünkü bu soru hakkında tecrübe sahibiyim. Bu rapor için iki soruya cevap vermem gerekiyordu:

1- Türkiye, demokrasi için yeterli seviyede basın özgürlüğüne sahip bir ülke olarak değerlendirilebilir mi?

2- Türk otoritelerinin 15 Temmuz 2016 sonrası attığı adımlar darbe tehlikesi ile karşı karşıya olan bir ülke açısından 'normal' tepkiler olarak değerlendirilebilir mi?

İlk soruya cevap olarak, maalesef ki benim bulgularıma göre Türk gazeteciler gerçek manada basın özgürlüğünü hiç tecrübe etmediler. Geriye dönüp baktığımda, çoğunlukla Kürt ve Ermeni gazeteciler hep baskı altındaydı. Fakat 2001 sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan, başbakan olduktan sonra gazeteciler üzerindeki baskılar daha da arttı. Ve sonrasında, 2010 itibarıyla Türk generaller tarafından Erdoğan hükümetini devirmek için komplololar olarak öngörülen Ergenekon davaları geldi. Bu dönemde sadece Kürt ve Ermeni gazeteciler değil, birçok başka solcu ve Kemalist gazeteciler ve de araştırmacı gazeteciler hapsedilmişti.

Bir ara durum biraz iyileşiyor diye bir his uyandı bizde ve sonrasında da 2016'da darbe geldi. Darbe olduğunda, İstanbul'da bir gazetecinin öldürüldüğünü hatırlıyorum. Televizyondan da bir gazeteci silah tehdidiyle darbe bildirisi okumak zorunda kalmıştı ki bu kabus gibi bir deneyimdi.

Darbeden sonra gazeteciler ve basın üzerindeki baskı daha da arttı. 178 medya organı ki bununla haber ajanslarını, gazeteleri, radyoları kastediyorum, kapatıldı. 30 yayınevi kapatıldı, 3 bin gazeteci hiçbir sosyal hak verilmeden bir anda işsiz kaldı. Ve birçok gazeteci de hapsedildi. Gerçek sayıyı bilmek imkansız ama 200 civarı gazeteci hapsedildi. Birçoğu da gözaltına alınmamak için Almanya'ya Avrupa'ya kaçmak zorunda kaldılar. Ve ilk hapis cezası 30 yıl olarak verildi.

Türk otoritelerinin tepkisi normal olarak karşılanabilir mi sorusuna benim cevabım net bir şekilde 'hayır' olur. Çünkü geçen Temmuz ayında yeni bir sosyal medya kanunu çıkarıldı. Bu kanuna göre sosyal medya şirketleri Türkiye'de bir temsilcilik açmak zorunda ve böylelikle ortamlara da baskı yapılabilecektir.

Bu arada görevlerimin bir gereği olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hükümlerini de inceledim. Orada da Türkiye, insan hakları beyannamesindeki ifade ve basın özgürlüğü maddelerini ihlalden en fazla hüküm giymiş ülke muhtemelen.

Maalesef her iki soruya da cevap 'hayır' şeklindedir. Türkiye'de basın özgürlüğü bir demokrasi için yeterli seviyede değildir ve hükümetin darbe sonrası tepkisi darbe tehdidiyle karşı karşıya kalmış bir demokrasi için normal bir tepki olarak görülemez."

Human Rights Defenders derneğinden kısa belgesel

Türkiye’de kadın olmak

Human Rights Defenders derneği, Türkiye’de Kadın olmanın ne anlama geldiğini hazırladığı kısa belgesel ile geniş bir kamuoyuna duyurdu. Kadınlar, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde, yapılan işkencelerin, çıplak aramaların ve kötü muamelelerin bundan sonra yapılmaması çağrısında bulundu.

Kadına yönelik şiddetin sembolü “kezzap atma” saldırısının bir benzeri, Ankara TEM Şube’de gözaltındaki kadınlara uygulandı.

Esra Yurt gözaltında kaldığı 5 gün içinde Ankara TEM’de hem fiziksel hem psikolojik işkenceye maruz kaldı.

Yurt, maruz kaldığı asitle yapılan işkencenin fiziksel ve psikolojik etkilerini uzun zaman üzerin-

den atamadı. İşkence sonrası ortaya çıkan “huzursuz bacak” sendromu nedeniyle bir yıl gece gündüz uyuyamadı.

Havva Çiftçiler 15 Temmuz 2016’dan sonra kadın olarak Türkiye’de başına geleceklere korkma ve strese dayalı görme engeli yaşıyor.

Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde 10 ay tutuklu kalan Birgöl Koçal, 4 kez çıplak aramaya maruz kaldı.

Önce eşi, sonra kendisi tutuklanan, çıplak aramalardan geçen Birgöl Koçal, iki senedir de 7 yaşındaki oğlu Nail için mücadele ediyor.

28 yaşındaki Betül Aygün iki aylık evliken tutuklandı. 3 yıl 4 ay kaldığı cezaevinde kansere yakalandı.

Ömer Faruk Gergerlioğlu'na Berlin'de destek mitingi

Berlin'de, mağdur ve mazlumların sesini dünyaya duyuran Ömer Faruk Gergerlioğlu'na destek mitingi düzenlendi. Almanya Berlin'deki **Aktion für Refugeeshilfe e.V. Derneği**nce, Türkiye'de yaşanan hak ihlallerini duyurmak ve insan hakları savunucusu Ömer Faruk Gergerlioğlu'na destek amacıyla etkinlik gerçekleştirildi.

Berlin Kudam-Breitscheidplatz'da yapılan destek mitingine yaklaşık 200 kişi katıldı.

Mitinge katılanlar, hem Türkiye'de hem de dünyanın farklı coğrafyalarında yaşanan hak ihlallerini ve hukuksuzlukları her fırsatta duyurmaya çalışan Ömer Faruk Gergerlioğlu'na açtıkları pankartlarla "Yanıdayız" diye seslendi.

Milletvekiliği hukuksuz şekilde "suç icat edile-

rek" düşürülen Gergerlioğlu ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde adalet nöbetine başlatılmıştı. Nöbete abdest ve namaz arası verdiği sırada güvenlik güçlerince gözaltına alınan Gergerlioğlu daha sonra serbest bırakılmıştı.

Aktion für Refugeeshilfe e.V. Derneği, Türkiye'de siyasi ayrımcılığa maruz kalıp Almanya'ya göç etmek zorunda bırakılanlar ve Berlin'de yaşayanlarca 2018 yılında kuruldu. Mültecilerin sığınma sürecinde desteklenmesini ve topluma entegrasyonlarına katkı sağlamayı hedefleyen Aktion für Refugeeshilfe e.V. ayrıca yaşanan zulümleri ve ayrımcılıkları da kamuoyuna duyurmayı amaçlıyor. (Kaynak: <https://hizmetten.com/aktion-ev-den-gergerliogluna-destek/>)

Gergerlioğlu'na Afrika kütasından da destek var

30 Mart'ta Güney Afrika merkezli insan hakları kurumu **Universal Rights Association (URA)** "Anti-Demokratik Yerlerde İnsan Hakları Savunucusu Olmanın Zorlukları: Ömer Faruk Gergerlioğlu Dosyası" isimli bir panel düzenledi.

Panele Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun yanı sıra Güney Afrika Barolar Birliği eski Başkanı, Demokratik Avukatlar Birliği (NADEL) yönetim kurulu üyesi ve Avukatlık İcra Konseyi üyesi eski ırkçı Apartheid hükümeti yıllarının insan hakları aktivisti Av. Krish Govender ile yine Demokratik Avukatlar Birliği (NADEL) yönetim kurulu üyesi ve eski ırkçı Apartheid dönemi insan hakları savunucularından Av. Mfana Gwala katıldı.

Gergerlioğlu konuşmasında Türkiye'nin insan haklarındaki mevcut durumunu özetledikten sonra kendisine yapılan insan hakları ihlallerini ve adaletsizlikleri de dile getirdi.

Gergerlioğlu'nun mecliste sabah namazını kılmadan önce terlik ve pijamaları ile gözaltına alınma videosunun da izletildiği panelde Gergerlioğlu'nun maruz kaldığı durum büyük tepkiye neden oldu.

Güney Afrikalı avukatlardan Av. Krish Govender, apartheid rejiminin oldukça vahşi ve

acımasız olmasına rağmen hiç bu kadar ileri gitmediğini ve bir milletvekilini meclisten tutuklayacak kadar aciz ve çaresiz duruma düşmediğini dile getirdi.

Av. Mfana Gwala ise "Dünyaca ünlü ırkçı apartheid hükümetinin bile bu derece haksızlık yaptığına şahit olmadık. Onların bir kiliseye veya camiye girip ibadet edenleri engelleyebileceklerini hayal dahi edemeyiz" dedi.

Av. Krish Govender Gergerlioğlu'nu sonuna kadar desteklediklerini ve desteklemeye devam edeceklerini söyledikten sonra Türkiye'deki bu baskıcı uygulamaları yakından takip etmeye devam edeceklerinin altını çizdi.

Av. Mfana Gwala ise Apartheid zamanında Robin Island hapisanesine hapsedilen Nelson Mandela ve Albert Sisulu'yu dışarıdan destekleyip isimlerini sürekli gündemde tuttukları gibi Gergerlioğlu'nun da ismini sürekli gündeme taşıyacaklarını belirtti.

Son olarak Gergerlioğlu kendisine tanınan 10 günlük sürenin çok yakında dolacağını ve bundan sonra kendisini tutuklamak üzere yakalama kararı çıkarılacağını ancak Anayasa Mahkemesi'nin kararının beklenmesi gerektiğini belirtti.

Türkiye’de keyfi toplu tutuklamalar

Human Rights Defenders (HRD) nin hazırladığı keyfi tutuklamalar raporu:

“2014’ten beri Türk devlet mekanizması isteyerek Gülen hareketini ve sempatanlarını hedef alıyor. Türk güvenlik kuvvetleri ve yargısı tarafından kullanılan kötü şöhretli bir aracı, Gülen Hareketi ile bağlantılı olduğu iddia edilen vatandaşların her gün keyfi olarak tutuklanması ve gözaltına alınmasıdır.

2014 yılından bu yana toplamda 5.000’den fazla toplu tutuklama operasyonu gerçekleştirildi ve tutuklu sayısı 123.000’i geçti. Ortalama olarak, günlük bazda 70’e kadar gözaltı ile en az 3 toplu tutuklama operasyonu gerçekleştiriliyor.

Bilgi formumuzda bazı rakamları gösteriyor, nedenlerini isimlendiriyor ve Türkiye’deki bu tutuklamaları durdurmak için bazı önerilerde bulunuyoruz.”

Rapordan:

...Ocak 2020’de düzenlenen 34 operasyonda 588 kişi tutuklandı. Ocak 2021’de ise toplamda 45 işlem gerçekleştirildi, 992 kişi gözaltına alındı... Bu keyfi dalgalar diğer muhalif grupları da hedef alı-

yor. Yalnızca 15 Şubat 2021’de sol eğilimli Kürt Halkın Demokrasi Partisi’ne (HDP) yönelik operasyonda 718 kişi tutuklandı...

... Bununla birlikte, temel insan hakları sözleşmelerine imza atmamak ve bu sözleşmelerde yer alan özgürlükleri ve hakları uygulamak, korumak ve geliştirmek ya da en azından bunu yapmak için kesintisiz bir irade göstermek başka başka şeylerdir...

... Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu’nun Türkiye hakkındaki son görüşü, şu hususlara dikkat çekiyor:

Son üç yılda, Çalışma Grubu Türkiye’deki keyfi gözaltılar ile ilgili olarak kendisine getirilen davaların sayısında önemli bir artış olduğunu tespit etti.

Çalışma Grubu tüm bu davaların izlediği metod olarak yaygın olarak sistematik tutuklamaların kullanılmasını veya uluslararası yasaların gerektirdiği temel haklardan mahrum bırakılmanın kullanılmasını endişe ile takip etmektedir...

Raporda ayrıca uluslararası kuruluş ve sivil toplum örgütlerine de çağrıda bulunuldu.

Raporun tamamına bu linkten ulaşabilirsiniz:

(LINK: <https://human-rights-ev.com/arbitrary-mass-arrests-in-turkey/>)

Demokrasi raporu açıklandı

İsveç merkezli V-Dem Enstitüsü'nün '2021 Demokrasi Raporu'na göre, Türkiye son 10 yılda en çok otoriterleşen ilk 10 ülke içerisinde. Liberal Demokrasi Endeks listesinde Türkiye 149. sırada yer alırken, Danimarka ilk sırada gösterildi.

Beşinci yıllık raporlarını sunan V-Dem Enstitüsü, 2020 yılı boyunca özellikle Covid-19 salgını ve önlemlerinin 144 ülkedeki demokratik gelişmeyi nasıl etkilediğini de inceledi. Buna göre, 2010'dan 2020'ye doğru olan değişimde Türkiye en çok gerileyen 3. ülke oldu. İlk iki sırada ise Polonya ve Macaristan yer aldı.

179 ülkenin değerlendirildiği Liberal Demokrasi Endeks listesinde ise Türkiye; Kongo

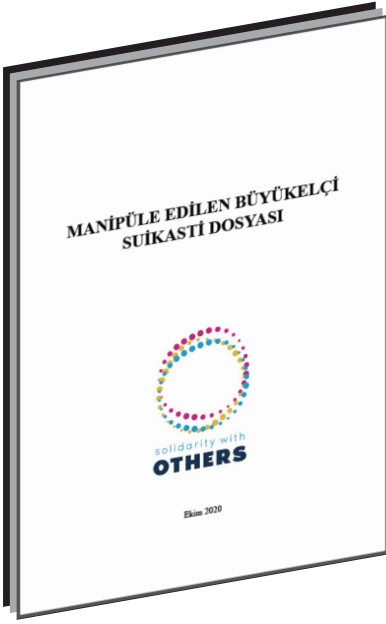
ile Ruanda'nın arasında 149. sırada yer buldu. Listenin ilk 10'u ise şöyle oluştu; Danimarka, İsveç, Norveç, Kosta Rika, İsviçre, Yeni Zelanda, Finlandiya, Almanya, Estonya ve Hollanda.

Listenin sonunda Eritre, yer alırken, Kuzey Kore, Yemen, Suriye, Türkmenistan ve Çin alt basamaklarda kalan diğer ülkeler oldu.

1789 - 2020 yılları arasında 202 ülkeden elde edilen 30 milyondan fazla veriye sahip olan V-Dem Enstitüsü, binlerce akademisyen ile çalışan bir organizasyon olarak hazırlanan raporlarda çok sayıda değişkeni göz önünde bulundurduklarını kaydediyor.

Türkiye ile birlikte Brezilya, Sırbistan ve Hindistan da en kötü düşüşü yaşayan ilk 10 arasında yer alıyor.

Rus büyükelçi suikasti nasıl manipüle edildi?

Raporun tamamına
bu linkten ulaşabilirsiniz:

https://b2923f8b-dcd2-4bd5-81cd-869a72b88bdf.filesusr.com/ugd/b886b2_12610a6680564586aed43e5f499ef45e.pdf

Solidarity with Others'in hazırladığı rapor suikast ile ilgili aktarılan bilgileri sorguluyor ve çelişkileri ortaya koyuyor.

"Bu çalışma, 19 Aralık 2016 tarihinde Ankara'da Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde "Gezgin Gözüyle Kaliningrad'dan Kamçatka'ya Rusya" konulu fotoğraf sergisinin açılışında konuşma yapmak üzere kürsüye geldiği sırada polis memuru Mert Mevlüt Altıntaş tarafından suikastle öldürülen, Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrej Gennadiyeviç Karlov hakkında soruşturma savcısı Adem Akıncı tarafından hazırlanan ve dava-ya dönüştürülen iddianame baz alınarak hazırlanmıştır.

Çalışmada Türkiye'deki mevcut hukuk düzeni içerisinde hazırlanan iddianamedeki maddi hatalar ve eksikliklerin yanı sıra, AKP hükümetinin söz konusu suikasti özellikle Gülen Cemaati (Hizmet Hareketi) mensuplarına yönelik yürüttüğü siyasi ajandaya uygun olarak yargı eliyle kullanma çabası maddi delilleriyle ortaya konacaktır.

Yukarıda anlatıldığı üzere soruşturma esnasında ön kabul ve yargıyla Gülen Hareketi'nin suikastle ilişkilendirilebilmesi için olağanüstü bir çaba, ince ve detaylı araştırma metodları izlenirken diğer maddi unsurlar çoğu zaman gözardı edilmiştir. Burada Gülen Hareketi'nin ilk bölümde anlatıldığı üzere yurtiçi mahkemelerde kendini savunamaz hale getirilmesinin, büyük medya ambargosu ve manipülasyonunun hedefi yapılmasının, ülkeyi yöneten siyasetçi-

lerin bakış açısına uygun davranan yargı mensuplarının yaklaşımının etkisi büyüktür.

Karlov Suikastinin, Türkiye'de mensupları cezaevi, sürgün ve fişlemelerle sosyal ölüme terk edilen Hizmet Hareketi'nin etkin olduğu yurtdışında da ezilmesi için önemli bir argüman olarak kullanılacağı, bu anlamda iade dosyaları ve kırmızı bülten taleplerinin olacağı öngörülebilir. Diğer yandan bu cinayette açıkça görülen ve yukarıda anlatılan devletin güvenlik zaafiyeti içinde olmasının üstü, soruşturmanın FETÖ/PDY bağlamında ilerletilmesiyle bir miktar örtülmüştür.

Bu anlamda Rusya ile yaşanacak bir krizin de önü alınmaya çalışılmış, ortak düşmanımız "Gülen Hareketi"dir anlayışı benimsetilmek istenmiş olabilir. Ayrıca katilin aslında birçok dini motifli terör örgütünün kullanabileceği yapıda biri olduğuna dair delillerin de "iz bırakma, renklendirme" vs gibi ön kabullerle detaylı olarak soruşturulmadığı ortadadır. Soruşturma savcısının suikast olayını televizyonda yayınlayan devlet televizyonu (TRT) haber merkezi ekibine yönelik örgüt iddiasıyla soruşturma başlatması ve TRT haber koordinatörü, muhabir, kameraman, sunucu, görüntüleri montajlayarak yayına hazır hale getiren montajcıların dahi gözaltına alınması emrini vermesi⁹⁹, sonrasında basına yansıdığı şekilde soruşturmada el çektirilmesi 100 aslında soruşturucuların konuya yaklaşım ciddiyetini de göstermektedir."

ABD Dışişleri'nden Türkiye raporu

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı'nın yıllık insan hakları raporunun Türkiye bölümünde 2016'daki darbe girişimi sonrasında temel haklara getirilen kısıtlamalar ve baskıcı politikaların devam ettiğine dikkat çekildi.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın ülkeler bazında yayımladığı 2020 yılı İnsan Hakları Uygulamaları raporunun Türkiye bölümünde terörle mücadele yasaları çerçevesinde temel hakların kısıtlandığı ve hukukun üstünlüğünden ödün verildiği eleştirisinde bulunuldu.

"YARGIDA TASFİYENİN ETKİLERİ HÂLÂ HİSSEDİLİYOR"

Yürütmenin yargı üzerinde büyük baskı kurduğu, yargıçlara yönelik gözdağı ve tayin gibi araçların kullanılmasıyla yargı bağımsızlığının zedelendiği kaydedildi. Raporunda alt mahkemelerin Anayasa Mahkemesi'nin kararlarını uygulamamasının yanı sıra Türk hükümetinin de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulamayarak yükümlülüklerinin tersi yönde hareket ettiğine dikkat çekildi.

"İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ KISITLANIYOR"

İnternet alanındaki kısıtlamaların erişim engellemeleri gibi uygulamalarla devam ettiğine işaret edilen raporda bir milyonun üzerinde kullanıcı bulunan sosyal ağ sağlayıcılarıyla ilgili yasal düzenleme de sosyal medya üzerindeki baskıya örnek olarak verildi.

"REKTÖR ATAMALARI AKAMEDİK BAĞIMSIZLIĞI ZAYIPLATIYOR"

Devlet ve vakıf üniversitelerine rektörlerin Cumhurbaşkanı tarafından atanmasının, bu kurumların akademik ve siyasi bağımsızlıklarını tehlikeye attığı yönündeki eleştirilere değinilen raporda, 2016-2018 yılları arasındaki OHAL döneminde 7 bini aşkın akademisyenin ihraç edilmesinin nitelikli personel sıkıntısına ve eğitimde kalitenin düşmesine yol açtığı yönündeki eleştirilere işaret edildi. Hükümetin 2019 Mart ayındaki seçimlerle göreve gelen HDP belediye başkanlarının yüzde 81'ini görevden aldığı, 2020 yılında 16 belediye başkanına görevden el çekildiği bildirildi.

Raporun tamamına
bu linkten ulaşabilirsiniz:

<https://www.state.gov/reports-bureau-of-democracy-human-rights-and-labor/country-reports-on-human-rights-practices/>

Avrupa Parlamentosu'ndan 'Gergerlioğlu' mesajı: Kınıyoruz

// Terör propagandası yapmak” suçlamasıyla 2 yıl hapis cezası verilen HDP’li Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun milletvekilliğinin TBMM Genel Kurulu’nda düşürülmesine Avrupa Parlamentosu’ndan tepki geldi.

Avrupa Parlamentosu Türkiye raportörü Nacho Sanchez Amor ve AB-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu (KPK) Eşbaşkanı Sergey Lagodinsky, Gergerlioğlu’nun vekilliğinin düşürülmesine dair kinama mesajı yayınladı. Mesajda, “Karar Türkiye’de muhalefete yönelik baskıların bir başka örneğidir” ifadesi kullanıldı.

Amor ve Lagodinsky’nin mesajında,

Erdoğan’ın İnsan Hakları Eylem Planı’nı sunmasından bir süre sonra Gergerlioğlu’na ilişkin kararın alınması ‘acı gerçeklik’ olarak yorumlandı. Mesajda şu ifadeler yer aldı:

* Gergerlioğlu’nun bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle ihraç edilmesi ve tutuklanacak olması, ciddi bir insan hakları ihlalidir ve Türkiye’nin parlamenter demokrasisine olan güveni daha da zayıflatan bir başka ciddi adımdır.

* Gergerlioğlu davası, ülkedeki ifade özgürlüğünün vahim durumunun, herhangi bir eleştirel sesi susturmak için terörle mücadele tedbirlerinin kötüye kullanılmasının ve çoğulcu siyaseti sınırlandırma girişiminin, özellikle HDP üzerindeki özel baskıların bir başka kaba örneğidir.

* Eylemler sözlerden daha yüksek sesle konuşur. Bu durumda, eylem, özellikle herhangi bir yasal reform vadinden ve AB’ye yönelik iyi niyetlerle dolu sözlerden daha yüksek sesle konuşuyor.

* Türk makamlarını, Türk Anayasası’na uygun olarak savunduklarını iddia ettikleri değerlere, Avrupa standartlarına bağlılıklarına ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uymaya çağırıyoruz.

* Kendisinden önce keyfi olarak mahkum edilen ve hapse atılan sayısız kişi adına konuşan şiddetli bir insan hakları savunucusu olan Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun asılsız gerekçelerle hedef alınması ve yargılanması tesadüf değildir.

Kendisiyle ve ailesiyle tam dayanışmamızı ifade ediyor ve Türkiye’deki sivil toplumun ve tüm vatandaşların sivil demokratik özlemlerini desteklemeye devam ediyoruz.

Avrupa Konseyi'nden bakanlara mektup:

STK'lar daha fazla kısıtlanmamalı

Komiser, Türkiye İçişleri ve Adalet Bakanına hitaben yayınladığı mektubunda, yetkilileri, Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine Dair Kanunun bazı yönleriyle STK'ların varlığını tehdit edecek şekilde kullanıldığını ve bunun Haziran 2021'de incelemesi yapılacak Venedik Komisyonu kararlarıyla uyuşmadığını belirterek uygulanmasını durdurmaları konusunda uyardı.

Komiser 31 Aralık 2020'de yürürlüğe giren bu kanunun, "insan hakları STK'larının görüşleri alınmadan parlamentodan aceleyle geçirilmiş olması, bu kuruluşlara sistematik ve kurumsal bazda uzun süredir danışılmama sorununu somutlaştırmaktadır" dedi.

Komiser ayrıca, Dernekler ve Yardım Toplama yasalarında bu yasayla getirilen değişik-

liklerin muhalif sesleri daha da bastırabileceği ve hükümetin sivil toplum kaynak geliştirme faaliyetleri üzerindeki kontrolünü sıkılaştırabileceği konusunda uyardı. "Pişmanlık duyarak söylüyorum ki Türkiye ile ilgili raporumda önerdiğim gibi, olağanüstü hal KHK'larının STK'lara yönelik olumsuz etkilerini nötralize etmek yerine, hükümet sivil toplum kuruluşlarını, hak savunucularını ve onların yasal faaliyetlerini daha da hedef almak için kullanabileceği araçların kataloğunu genişleterek tam tersi yönde hareket ediyor."

Komiser bu bağlamda, devletlerin terörizmle mücadele için aldıkları her türlü önlemin, özellikle uluslararası insan hakları hukuku olmak üzere uluslararası hukuk kapsamındaki tüm yükümlülüklerine uyması gerektiğini hatırlattı.

Avrupa Konseyi liderlerinden İstanbul Anlaşması tepkisi

Avrupa Konseyi liderleri, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini duyurmasına tepki gösterdi.

Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Başkanı ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanı Rik Daems, 47 ulustan oluşan Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Marija Pejčinović Burić ile Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine ilişkin şu açıklamayı yaptılar:

"Türkiye, 10 yıl önce Örgütün Türk Başkanlığı döneminde İstanbul'da imzaya açılan kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesini 2012'de onaylayan ilk üye devlet olmuştur. Ve bu kararı Büyük Millet Meclisinde oy-

birliği almıştır.

Bu nedente, Türkiye Cumhurbaşkanının, herhangi bir parlamento tartışması olmaksızın, ülkede genel olarak desteklenen bu Sözleşmeden çekilme kararından çok üzüntü duyuyoruz.

Sözleşmenin amacının kadına yönelik şiddeti önlemek, mağdurları korumak ve failleri kovuşturmak olduğunu hatırlatıyoruz. Sözleşme kadın için şiddetten uzak bir yaşamın temel insan hakkı olduğunu savunur.

Sözleşmeden ayrılmak, Türkiye'yi ve Türk kadınlarını şiddetle mücadele için hayati bir araçtan mahrum bırakacaktır. Bu nedenle Türk makamlarını, kadınları İstanbul Sözleşmesi'nin getirdiği şiddete karşı korumaya yönelik uluslararası sistemi zayıflatmamaya çağırıyoruz."

20

PEACEFUL

ACTIONS PLATFORM

Peaceful
Actions
PlatformİNSAN HAKLARI BÜLTENİ
MART 2021 SAYI:3

Hakan'ın lösemi ile tek başına mücadelesi uluslararası basında

Hakan Dağdeviren 11 yaşında ve geçtiğimiz ay lösemi teşhisi konuldu. 27 Ocak'ta Eskişehir Osmangazi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde tedavi altına alınan Hakan'a bu süreçte babaannesi Meral Dağdeviren refakat ediyor.

Çünkü 11 yaşındaki Hakan Dağdeviren'in özel bir okulda öğretmenlik yapan anne ve babası Gülen Cemaati'ne üye olmak suçlamasıyla cezaevinde. 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında gözaltına alınan anne Sabriye Dağdeviren'in onaylanan cezası 19 yıl. 6 yıl 10 ay hapis cezası verilen baba Gökhan Dağdeviren'in cezası ise Yargıtay'da.

Mesele sadece Hakan değil, çok sayıda çocuk aynı durumda. Bu zulüm böyle de-

vam etmez

Dede Ali Dağdeviren, euronews'e yaşadıkları süreci anlattı.

Yaklaşık üç yıl önce oğlu ve gelinin gözaltı ve tutuklanma süreci ile birlikte Eskişehir'e yerleşmek zorunda kaldıklarını söyleyen Dağdeviren, bu zaman diliminde en çok çocukların etkilendiğini ifade ediyor. Kısa bir süre önce Hakan'ı psikiyatriste götürdüklerini ve tüm bu zorlukları kaldıramadığını da sözlerine ekliyor.

"Anne babası yaklaşık üç yıldır tutuklu. Tüm gözaltı dava süreci Hakan'ın gözü önünde oldu. Bir psikiyatri süreci yaşadık önce, orada zaten çok duygusal olduğu söylenmişti. Bundan iki ay önce de vücudunda pul pul dökülmeler oldu, boğazı şişmeye başladı. İş-

tahı kesildi, çok hareketliydi ama duruldu. Sonrasında hastahaneye götürdük ve lösemi olduğunu öğrendik. Zaten kendisi de bütün sürecini internetten okumuş, bilgi sahibi olmuş. Gizli saklı kalacak bir durum yok. Rahat karşıladı bu süreci ama evi ve okulunu çok özleyiyor. Saçlarını çok severdi, kıvrır kıvırdı. Ama şimdi sıfıra vurdular, önceleri çok üzülürdü ama şimdi alıştı. Babasının sürekli yanında, hastanede kalıyorlar. Torunlarımıza yaklaşık dört yıldır biz bakıyoruz, bizim bir keşkemiz yok. Buna da şükür. Ama bu zulüm böyle devam etmez. Benim de aynı suçlama ile altı yıl on ay on beş gün hapsim isteniyor. Eşim ve ben de çocuklar emanet olduğu için üzülüyoruz. Ama mesele sadece Hakan değil, çok sayıda kişi bu durumda. Bir sebep ya da neden aramaya gerek.”

Hakan bu süreçte çok yoruldu, kendisi ile ilgili yapılan haberlere de üzülürdü. Çünkü kendisine acınmasını istemiyor.

Kendileri için en zor sürecin ise Hakan'ın durumunun anne ve babasına söylenmesi olduğunu belirtiyor Ali Dağdeviren.

“Böyle bir şeyi telefonda söyleyemedik. Kapalı görüşe gittik önce oğluma söyledik. Yıkıldı zaten kaldı öylece. Ardından bir hafta sonra

annesine açıkladık. Annesi kapalı görüşe sevinç içinde geldi ama kendinden geçti duyunca. Nasıl yıkılmasınlar ki? Sözün bittiği yer artık ne söylenebilir şu duruma. Bebeklerden çocuklardan ne istiyorlar. Meriç'te ölen çocuğa da iyi ki öldü dediler, terörist olacaktı zaten dediler. Biz daha ne bekleyelim?”

11 yaşındaki Hakan'ın kendisi ile ilgili yapılan haberlere de üzülüğünü belirten Ali Dağdeviren, “Hastaneye yattıktan sonra sosyal medyada kendi durumunu görünce çok üzülürdü. Neden konuştu, neden fotoğrafım var diye çok üzülürdü. Çok ketum bir çocuk zaten, kendisine acınmasını istemiyor. Hatta biraz da arkadaşları anne ve babasının cezaevinde olduğunu öğrenmesinden çekindi” dedi.

Torunu Hakan'ın taşıdığı bu kaygının sebebinin de 15 Temmuz sonrası okulda çocuklara dağıtılan broşürler olduğu görüşünde Ali Dağdeviren.

“Bir süre ‘Dede kimseye söyleme bize okulda babanız terörist derler’ diye ikazlarda bulunduk. Malum biliyorsunuz, 15 Temmuz sonrası afişler asıldı okullarda, ufak çocukların ellerine broşürler verdiler. Onun endişesini çok taşıdı hala da taşıyor. Artık bir umudumuz kalmadı. Hukuk da kalmadı ki kimden ne isteyelim. Adalet ve hukuk en önemli etkidir insan için. Bu sadece iktidar meselesi değil, muhalefet ve sivil toplum kuruluşları da aynı yerde. Tarihte görülmemiş bir şey yaşıyoruz. Bu yargılama süreci de o nedenle beni şaşırtmadı. Her şey ortada ama kimse bunu ikrar edemiyor. Darbe öncesinde herkes televizyonlarda söyledi ama kimse darbe olacağını bilemedi. Esas sorumlular yargılanmadı, ceza almadı.”

Hakan Dağdeviren'in tedavisi devam ederken, bir yandan da sosyal medyada kampanya başlatıldı. Sanatçı Suavi Hakan Dağdeviren'le ilgili “Anne ve babası tutuklu olan bu çocuk, kanserle mücadele ediyormuş adeta yapayalnız. Hakan'ın, annesiyle buluşması için gereken kolaylığın sağlanması umuduyla... Desteğinizi rica ederek paylaşmak istedim” paylaşımında bulundu.